

Detectivism literar

Am primit din partea domnului Cristian Ștefănescu, un cunoscut colecționar bucureștean, următoarea fotografie, cu rugămintea de a mă pronunța asupra identității personajelor ce apar aici.

Fotografie cu amici și "catastif"

După cum se observă în imaginea de mai sus, avem de-a face cu o fotografie "*landscape*", alb negru, redând un plan de ansamblu, format dintr-un grup de patru persoane, de vârstă potrivită, având în fața lor o măsuță rotundă.

Dintre acestea, trei sunt așezate pe o canapea, de culoare albă, mobilier în stilul caracteristic sfârșitului de secol XIX, în timp ce personajul din stânga imaginii pare a sta pe un scaun tapisat, în unghi de 45 de grade față de grupul celor trei. Pe măsuță se află un "*catastif*" sau un registru de însemnări.

Neavând alte detalii cu privire la dimensiunile pozei, la localizarea și datarea acesteia, sau măcar a atelierului unde a fost realizată fotografia,

am pornit la o analiză, realizată "în orb", folosindu-ne de elementele relevante ale fotografiei, pe care le-am împărțit în două categorii:

1. *Detalii de ordin tehnic* (procedeul folosit, calitatea fotografiei, suportul fotografiei, respectiv ambientul în care a fost aceasta realizată);

2. *Detalii de ordin extrinsec*, privind grupul de personaje (tipologia socială, specificitatea modelelor costumelor, a accesoriilor vestimentare: batiste, cravate, guler de cămașă, bijuterii etc).

Constatări

Referitor la *aspectul material al fotografiei*: Am avut la dispoziție doar o copie digitală a acesteia, de aceea concluziile mele se vor baza strict pe analiza copiei digitale, care, din fericire, este de înaltă fidelitate față de original.

Fotografia este realizată prin procedeul *alb-negru* (procedeu fotografic /negativ-pozitiv/ prin care nuanțele de culori sunt redată în diferite intensități de alb, gri și negru.)

În ceea ce privește *calitatea fotografiei*, este evident că poza originală a suferit în mod vizibil o degradare firească, cauzată de trecerea anilor, manifestată în special asupra *emulsiei*, dar și a *suportului*. *Patina vremii* și-a spus cuvântul, ceea ce conduce la confirmarea autenticității sale, nefiind o copie sau contrafacere. Totuși contrastul acesteia este de bună calitate, încât personajele sunt bine conturate în fotografie.

Patina vremii (carton și emulsie)

Referitor la suportul pozei, se constată utilizarea unui carton de calitate medie. Este posibil ca fotografia să fie un exemplar din setul original, fiecare dintre personaje primind, probabil, câte una identică.

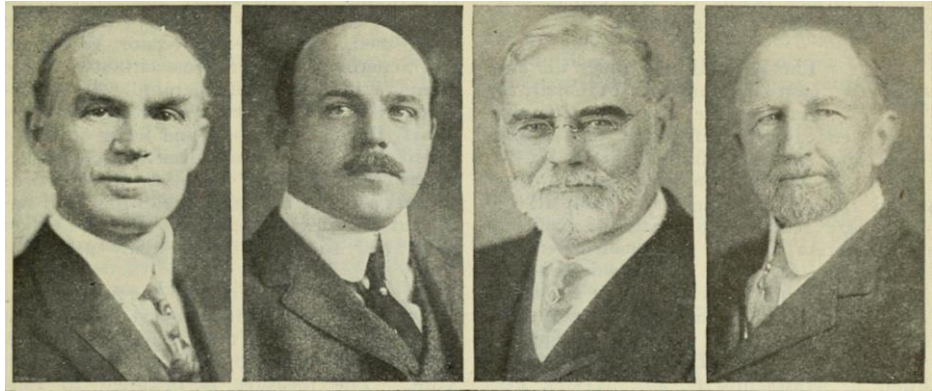
În ceea ce privește ambientul sau cadrul general al imaginii, caracteristicile scenografice (mobilier și decor) ne sugerează faptul că poza a fost făcută în interiorul unui atelier fotografic profesionist, remarcându-se fundalul cu decor de mucava, specific unor asemenea cabinete.

2. Detalii de ordin extrinsec. După cum se observă, fotografia prezintă un număr de 4 bărbați, cu o ținută vestimentară elegantă, demonstrând apartenența acestora la un grup social cu un anumit standard de trai, desigur din mediul intelectual. Prezența acestor costume, a cravatelor și a vestei sugerează faptul că grupul a pozat în mod intenționat în fața maestrului fotograf, nefiind vorba de un *instantaneu* ci de o *ședință foto* în toată regula.

Existența nelipsitei mustăți, marcă de masculinitate caracteristică sfârșitului secolului XIX și începutul secolului XX, poate constitui un reper privind datarea fotografiei. Cât privește bunăstarea personajelor, de remarcat faptul că bărbatul care este așezat în fața grupului celor trei companioni poartă pe degetul mic al mâinii drepte un inel (ghiul) destul de voluminos, semn de recunoaștere, probabil, a stării sale materiale înfloritoare.

Al doilea personaj, de la dreapta la stânga poartă o cămașă fără guler, specială, pentru lavalieră, în timp ce primul personaj, ca și al treilea, de la dreapta la stânga, poartă cămașă clasică, pentru cravată.

Demonstrăm mai jos că asemenea cravate și cămăși erau la modă în anii 1890-1900, după cum se vede și în grupajul următor:

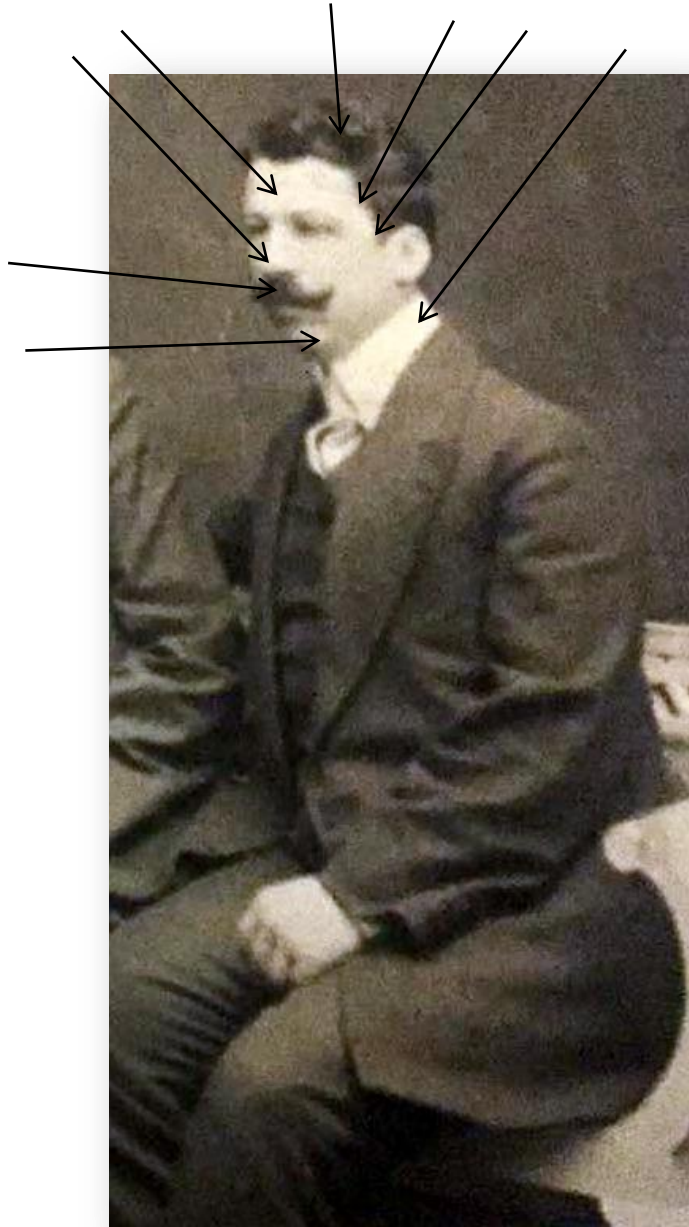

Fotografii datate 1890, din care se poate observa moda cămășilor și a cravatelor, foarte apropiată de aceea din fotografia analizată.

(Sursa: Image from page 246 of "Review of reviews and world's work" - 1890)

Analiză detaliată

Am analizat 8 **detalii faciale** (*frunte, nas, bărbie, gât, păr, mustață, perciuni, frizură*) de pe chipul primului bărbat, începând de la dreapta la stânga, notat cu semnul ”?”

”?”

Apoi am analizat acest segment de imagine (potrivit celor opt elemente de comparat), cu fotografiile aparținând unor personalități cunoscute din cultura română, al căror chip să aibă elemente foarte asemănătoare cu elementele faciale ale bărbatului misterios, pe care l-am notat inițial cu semnul ”?”

În urma analizei comparative, singura personalitate din epocă, având similitudini evidente din punct de vedere facial cu poza analizată este Iacob Negruzzi.

IACOB NEGRUZZI

Iacob Negruzzi (1842-1932) avea cu puțin sub 50 de ani în perioada pe care o bănuim noi că poate fi datată fotografia.

O analiză primară a celor două fotografii scoate în evidență o serie de similitudini, asemănări de elemente faciale, ce nu pot fi ignorate:

Elemente comune celor două imagini

1. Aspectul proeminent al frunții.
2. Plantația podoabei capilare.
3. Stilul identic al frizurii.
4. Nas remarcabil ca mărime, ușor retușat în poza de grup.
5. Porțiunea de mustață, în poziție verticală, mai lată decât de obicei.
6. Bărbia pronunțată.
7. Perciunii subțiri.
8. Înălțimea apreciabilă a gâtului, permițând purtarea unei cămăși cu guler lat.

Totuși, nu putem să ignorăm unele diferențe, care provin din faptul că, în prima poză, personajul este poziționat cu bustul la 45 de grade, privind spre dreapta, în timp ce, în a doua fotografie, bustul lui Iacob Negruzzi este așezat paralel cu camera de fotografiat, doar capul este îndreptat pieziș spre dreapta. De aceea, unele elemente comune pare a fi deformat din cauza acestui unghi aparte al aparatului de fotografiat. Vârfurile mustății diferă în cele două fotografii, probabil că posesorul dorea să elimine monotonia aspectului său fizic, dând mustății rolul de factor de variație ! De ținut cont, de asemenea, de faptul că pozele sunt realizate la date diferite, probabil la o diferență de câțiva ani.

Observații:

- Culoarea părului este un indiciu că persoana din fotografie are în jur de 40-50 de ani.
- Având în vedere stilul mobilierului, moda hainelor, cravatelor și a cămășilor, inclusiv obiceiul de a purta mustață, ca nelipsită marcă de masculinitate, deducem că fotografia datează de la sfârșitul sec. XIX, începutul secolului XX.

Ca urmare, putem conchide că fotografia de grup amintită mai sus aparține, probabil, unor scriitori, eventual membri ai ”*Junimii*”, după ce aceasta s-a mutat la București, că persoanele în cauză sunt prieteni și cunoscuți ai lui Iacob Negruzzi, rămânând ca un studiu ulterior să ne permită identificarea numelor celorlalte trei personaje. Să nu uităm că Iacob Negruzzi era, la acea etate, profesor universitar la București, membru al Academiei Române, iar de trei ori chiar președinte al acesteia, prima dată în 1893-1894, astfel încât cei din grup puteau fi scriitori, profesori sau membri ai Academiei Române.

Este posibil ca acest ”*registru*” prezent în fotografie, și nu întâmplător, fiindcă nimeni nu se pozează cu un asemenea ”*catastif*”, ca element de decor, să semnifice un fapt anume (o sărbătorire a unui număr de ani de la fondarea societății, o cooptare de noi membri etc).

Rămâne ca specialiștii să își spună părerea cu privire la această **sherlockholm**-ească deducție literară, un ajutor care să ne permită, desigur, să continuăm eventual studiul pe piste noi.

DAN TOMA DULCIU
VIENA
30.06.2017